

ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ PHILOSOPHY OF ECONOMICS AND MANAGEMENT

УДК 332.02:005.336.4(100)

DOI <https://doi.org/10.26661/hst-2022-11-88-18>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ІННОВАЦІЇ, ЕКОСИСТЕМА, МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

МАРИНА, АЖАЖА¹
ОЛЕКСАНДР, ФУРСІН²
ОЛЬГА, ВЕНГЕР³

Анотація

Актуальність теми дослідження у тому, що створення економічних можливостей зростання через розумну макроекономічну політику, розумні інвестиції та структурні реформи є пріоритетом номер один та збільшення робочих місць в усьому ЄС. Структурні та інвестиційні фонди, що належать до ЄС, є основним інструментом інвестування. У всіх країнах вони як найважливіший важіль слугують для економічних перетворень, ключом до цільового призначення, що генерують зростання, – це інновації, цифрові технології, підтримка МСП. Стаття базується на глибокому дослідженні, в основі якого теоретичні доробки Айзенберга (2010) щодо інновацій, Дая (1972) та Себат'є (1986) щодо державної політики та Кантвелла та Мудамбі (2000), Ецковіца (2008) щодо інноваційної державної політики. Стратегії, реалізовані у багатьох країнах, дотримуються подібної моделі, щоб бути успішними у створенні екосистеми, яка уможлиблювала розвиток компаній, які генерували б інновації у продуктах, послугах і процесах. Результати економічного розвитку регіонів ЄС пов'язані з створенням потужного кластера високоінноваційних та конкурентоспроможних організацій. **Мета дослідження:** проаналізувати теоретичні і практичні аспекти зарубіжного досвіду регіонального економічного розвитку. Предмет дослідження – інновації, екосистема, місцеве самоврядування у контексті регіонального економічного розвитку. Завдання дослідження: 1) розкрити інновації як конкурентні переваги регіонального та економічного розвитку та їх роль у формуванні інноваційної екосистеми; 2) проаналізувати напрями розвитку інноваційної та креативної державної політики; 3) дослідити концептуалізацію побудови інноваційних екосистем розумного міста. **Методологія дослідження:** загальнофілософські методи – аналізу і синтезу, порівняння, історичного і логічного, системного та кросскультурного аналізу, що допомогли виявити сутність інновацій як конкурентної переваги регіонального економічного розвитку регіонів та їх роль у формуванні інноваційної екосистеми. Проведені дослідження дозволили зробити висновок, що дуже важливу роль у цьому процесі відіграють регіональна і місцева влада, яка визначає напрями розвитку, сприяє підтримці заходів, спрямованих на розвиток інноваційної економіки в регіоні, наприклад, через проекти співпраці науки та бізнесу. Спільне впровадження проектів компаній і дослідницьких підрозділів дозволили подолати бар'єри в контактах між цими спільнотами та змінити свідомість підприємців та сприяти зміцненню довіри до громадських структур. **Практичне значення дослідження** у тому, щоб органи місцевого самоврядування сприяли проведенню розумної макроекономічної політики, упровадженню розумних інвестицій та проведенню структурних реформ.

Ключові слова: регіональний економічний розвиток, місцеве самоврядування, інновації, екосистема, структурні реформи, інноваційна державна політика, зарубіжний досвід.

Corresponding author:

¹ Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні, Запорізький національний університет
E-mail: azazmarina17@gmail.com

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3549-7718>

² Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні, Запорізький національний університет
E-mail: fursin@ukr.net

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-4457-0350>

³ Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні, Запорізький національний університет
E-mail: vengerolya14@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3758-7891>

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Регіони та міста є найближчими утвореннями громади, так як вони найкраще знають конкретні потреби, наскільки талановиті їхні мешканці, щоб допомогти їм повністю використати їхні конкурентоспроможні сили та таланти, отримати доступ до глобальних ринків і збільшити державно-приватне партнерство. Це мета стратегій розумної спеціалізації, що слугує компасом для

стратегічних інвестицій в інновації. Щоб регіони могли ефективно впроваджувати стратегії розумної спеціалізації, слід мати необхідні умови, правильне середовище для інвестицій та активної прихильності всіх зацікавлених сторін. Як природні екосистеми, кожна інноваційна екосистема має свій власний, індивідуальний характер, свої можливості та виклики, що сприяють розвитку нових шляхів. Для розвитку інноваційної екосистеми потрібні людська винахідливість, справжнє довгострокове бачення стратегії регіону для повного використання їх потенціалу. Зрушення у бік знання економіки регіону вимагає ризику, з'єднання акторів чотиристоронньої спіралі – громадян, бізнесу, адміністрацій та наукових кіл, які постійно перебувають на передньому краї інновацій (Goldfarb, et al., 2003).

Ці інноваційні екосистеми є системами, що самоорганізуються, але розвиваються через взаємодію між вибором політики «зверху вниз» і «знизу вгору». Поява архетипової інноваційної екосистеми Кремнієвої долини є прикладом поєднання державного забезпечення та приватних ініціатив, для чого слід було створити умови, які можуть вплинути на розвиток регіонів, вплив інновацій яких можна значно збільшити (Orpey, et al., 2015). Роль державної політики полягає у тому, щоб сприяти постійному процесу відкриття нових можливостей – будь-то через надання ресурсів, наприклад, освіти чи інфраструктури, або через артикуляцію попиту, наприклад, державні закупівлі. Але більш стратегічні можливості – це просування інтерфейсів між учасниками інновацій. Важливим інструментом у створенні збалансованої інноваційної екосистеми є територіальні інвестиції, які дозволяють розвиватися на основі конкретної стратегії регіонального розвитку (Pauwel, et al., 2016).

Сильним інструментом підтримувати експерименти в міських умовах є технології Smart. Для досягнення успішної розумної спеціалізації потрібні стратегії та комплексний підхід, щоб забезпечити сильну участь промисловості у впровадженні цих стратегій, інтенсифікувати міжрегіональне співробітництво, поєднувати інструменти регіональної та промислової політики, щоб створити платформи розумної спеціалізації. Вони допоможуть регіонам запровадити програми розумної спеціалізації, сприяючи контактам фірм і кластерів, що забезпечують доступ до інноваційних технологій і ринкових можливостей. Успіх діяльності у вашому регіоні чи місті значною

мірою залежить від інновацій, а отже успішної реалізації Національної Регіональної стратегії розумної спеціалізації. На даний момент понад 120 обласних і республіканських Стратегій розумної спеціалізації вводяться в дію з бюджетом понад 41 мільярд євро, які безпосередньо пов'язані з цими стратегіями. Прекрасним прикладом інноваційного розвитку є мережа Vanguard Initiative «Нове зростання через Smart», яка налічує зараз 30 регіонів, які хочуть бути прикладом у розробці концепції «знизу вгору», орієнтованої на інноваційному бізнесу і програми міжрегіонального співробітництва у нових промислових ланцюжках вартості (Lynn, et al., 2004).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор

З тих пір, як Шумпетер сформулював концепцію інновації через його чинники «творчого руйнування», інновація як реорганізація знань та існуючих ресурсів є одним із найбільш ефективних чинників розвитку регіонів. Ця важливість в основному пояснюється вірою в те, що інновації здатні принести конкурентну перевагу, яка базується на цінних ресурсах. Тоді як в історії інноваціями часто називали випуск нових продуктів, дослідження охоплює ширшу перспективу інновацій, наприклад, інновації процесів і бізнес-моделей (Goldfarb, et al., 2003). Поступово концепція інновацій була розширена і застосована безпосередньо до бізнес-стратегій і управління. У дослідженні Аднер і Капур (2015) і Аллахар і Братуейт (2016) автори підкреслили важливу роль екосистеми як місця для інновацій. Досі (1988) розвиток інновацій відбувається переважно в місцях, де існує співпраця між різними учасниками, такими як підприємства, університети, дослідницькі центри, утворюючи так звані мережі. Здається очевидним, що інновацій більше там, де існує інтеграція між різними учасниками, які поєднують свої знання. Це є результатом зростаючої спеціалізації знань у різних типах організацій. Інноваційні місцевості відіграють центральну роль у стимулюванні зростаючого попиту на більш ефективну, стійку та придатну для життя модель міського розвитку (Mahmood, et al., 2005). Ці автори представляють відповідний граничний внесок інноваційних міст, який полягає у збільшенні сталого міського розвитку, що сприяє підвищенню якості життя.

За словами Коуена (2013), амбітні й талановиті люди бажають працювати там, де вдалося

створити сприятливі умови, зокрема, активне бізнес-середовище. Відповідно до Isenberg (2010), існує три рівні інновацій.

Перший рівень представляє активи екосистеми. Інноваційні екосистеми зазвичай виникають у місцях, які складаються з певних активів, таких як відомі компанії, університети та інвестори.

Другий рівень представлений жвавистію цих активів, яку можна виміряти чотирма показниками: щільністю, плинністю, зв'язністю та різноманітністю (Dzisah, et al., 2008).

Третій рівень відображається сферами управління, інноваційної та підприємницької екосистем.

Уряди відповідають за планування, організацію, виконання та контроль своєї діяльності, яка є особливо складною через складність умов, нестачі кадрів, інвестицій, знань. Автори стурбовані роллю місцевого самоврядування у підтримці інноваційної діяльності підприємств та створення сприятливої екосистеми (Jusevičius, et al., 2014). Проте в дослідженнях помічена певна прогалина у впровадженні інновацій органами місцевого самоврядування. Вже кілька років ведуться дискусії на цю тему, були проведені на рівні публічного обговорення та, на жаль, нововведення в функціонування польських органів місцевого самоврядування все ще вважаються недостатніми у порівнянні з досягненнями партнерів із західних країн. Це також підтверджується Конкурсом, організованим у Польщі під назвою «Інноваційне місцеве самоврядування 2019», до яких звернулася лише 181 (із 2 479) ОМС.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття

Уряди відповідають за планування, організацію, виконання та контроль своєї діяльності, яка є особливо складною через складність урядової діяльності. Державна політика займається розробкою політики, стратегій, планів і дій для вирішення проблем, з якими стикається суспільство. Дай (1972) дає широке визначення цього терміну, описує його як те, що уряди вирішують робити. Виробництво державної політики полягає у вивченні, аналізі та плануванні рішень для вимог громадськості, це включає важливий етап впровадження. Під час цієї фази урядові наміри перетворюються на дії (Ning, et al., 2017), стають реальними та виявляють свою ефективність. Сабатьє (1986) класифікує державну політику на два типи:

(a) підхід зверху вниз;

(b) підхід знизу вгору.

У той час як у першій моделі процес прийняття рішень відбувається на вищих рівнях, а виконавці знаходяться на нижчих рівнях, у другій моделі виконавці відповідають за аналіз ситуації та прийняття рішення. У моделі «знизу вгору» вище керівництво легітимізує рішення, прийняті на нижчих рівнях (Albuquerque, et al., 2015). Однак, незважаючи на модель, яка використовується для впровадження державної політики, Ліндблом (1959) стверджує, що «переплутаність» є найефективнішим способом надання відповідних відповідей на запити суспільства.

Взаємодія між особами, які розробляють політику, є однією з найважливіших частин цього виробничого процесу. Для досягнення зрілості державної політики потрібен час, тому будь-яка оцінка чи контроль мають враховувати особливості та відповідний час. Себатьє (1986) стверджує, що державна політика, як правило, стає відчутною після 10 років впровадження (Orreg, et al., 2015). Точний процес оцінки повинен мати можливість враховувати зрілість процесу впровадження державної політики, інакше він може дати упереджені результати. Відповідно до Хаулетта (2000), державна політика матеріалізується через 4 різні державні стратегії:

(a) безпосереднє надання товарів і послуг;

(b) використання волонтерських організацій, сімей і громад;

(c) стимулювання ринку для надання необхідного;

(d) реорганізація діяльності уряду. За певних умов уряд може комбінувати різні стратегії (Shi, et al., 2017).

Дуже важливою сферою впливу органів державної влади є реалізація інноваційної політики, яка полягає в основному в підтримці суб'єктів, що генерують впровадження інновацій, розвиток сучасної інфраструктури (тобто електронного уряду), а також сприяння та активізації співпраці між наукою та бізнесом для створення інноваційних рішень. Важливе питання в процесі створення інновації – це співпраця між наукою та бізнес-сектором, і як наслідки така співпраця відповідає потребам ринку у частині нових продуктів, послуг, технологій тощо.

Концепція потрійної спіралі стверджує, що ключ до вдосконалення умови для інновацій у суспільстві знань полягає у взаємодії наукових кіл, бізнесу та уряду (Albuquerque, et al., 2015).

В останні роки в Польщі було вжито багато ініціатив щодо збільшення кількості інновацій, що впроваджуються в економіку. Розвиток інноваційної економіки у Польщі підтримується як на національному, так і на регіональному рівнях. Важливу роль відіграють численні інституції бізнес-середовища, які пропонують широкий спектр послуг, що підтримують як науковців, так і підприємців на кожному з етапів упровадження інноваційного процесу (від ідеї до комерціалізації). Польща належить до групи поміркованих інноваторів, а ми до неї ще досить далекі найбільш інноваційних країн (Perkmann, et al., 2007).

За матеріалами Bloomberg у рейтингу інновацій 2020 року Польща посіла 25 місце з 60 проаналізованих економік (і, на жаль, опустилася на три позиції порівняно з 2019 роком). У свою чергу, згідно з Глобальним індексом інновацій Польща займає 39 місце з 129 проаналізованих економік (Global Innovation Index). Проведені дослідження дозволили зробити висновок, що дуже важливу роль у цьому процесі відіграють регіональна і місцева влада, яка, з одного боку, визначає напрямки розвитку, і, з іншого боку, сприяє підтримці заходів, спрямованих на розвиток інноваційної економіки в регіонах, наприклад, через проекти співпраці науки та бізнесу. Спільне впровадження проектів компаній і дослідницьких підрозділів дозволили подолати бар'єри в контактах між цими спільнотами та змінили свідомість польських підприємців, сприяючи зміцненню довіри до громадських структур. Крім того, це сприяло розвитку системи обміну між працівниками компаній і науково-дослідного сектору, а також, як наслідок, покращенню процесу передачі знань та інновацій. Вважається, що органи місцевого самоврядування є важливими учасниками регіональних інновацій (Ning, et al., 2017).

Мета та формування цілей статті (постановка завдання)

Мета дослідження: проаналізувати теоретичні і практичні аспекти зарубіжного досвіду регіонального економічного розвитку. Предмет дослідження – інновації, екосистема, місцеве самоврядування у контексті регіонального економічного розвитку.

Завдання дослідження:

- розкрити інновації як конкурентні переваги регіонального та економічного розвитку та їх роль у формуванні інноваційної екосистеми;
- проаналізувати напрями розвитку інноваційної та креативної державної політики;

– дослідити концептуалізацію побудови інноваційних екосистем розумного міста.

Методологія дослідження: загальнофілософські методи – аналізу і синтезу, порівняння, історичного і логічного, системного та кроскультурного аналізу, що допомогли виявити сутність інновацій як конкурентної переваги регіонального та економічного розвитку регіонів та їх роль у формуванні інноваційної екосистеми. Ця частина дослідження була присвячена створенню теоретичних основ інноваційної економіки та напрямків її розвитку, виявлення інноваційних підходів, тенденцій і типів інновацій. Представлено зв'язок між інноваціями та місцевим самоврядуванням з урахуванням новітніх наукових напрямків, тому що розвиток інноваційної економіки – це діяльність місцевого самоврядування, вирішення соціальних проблем, підтримка низових громадських ініціатив (Chen, 2013).

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів

1. Інновації як конкурентна перевага регіонального економічного розвитку та їх роль у формуванні інноваційної екосистеми

Інновації – це термін, який широко використовується в сучасному управлінському лексиконі, особливо через його здатність надавати конкурентну перевагу тому, хто здатний її розвивати. Завдяки цій «особливій владі» інновації особливо розвиваються у приватному секторі. Сильні сторони інновацій усвідомили уряди, коли вони почали розробляти державну політику, орієнтовану на сприяння інноваціям. Цей процес спостерігається в усьому світі, хоча в деяких регіонах інноваційний дух сильніший, ніж в інших. Незважаючи на різні економічні, соціальні, освітні та політичні характеристики Бразилії та Німеччини, обидві країни змогли створити умови, які уможливили народження численних успішних інноваційних галузей (Etzkowitz, et al., 2000). Внесок держави у процес створення інноваційного середовища є ефективним. Мюнстер з населенням близько 300 000 жителів вважається культурним центром Вестфалії. Це одне з трьох міст у Північному Рейні-Вестфалії, що розвиваються, яке має давню історію як місце для місцевої адміністрації, яка бере свій початок від Вестфальського договору, який закінчив Тридцятилітню війну в 1648 році, перша міжнародно відома мирна угода,

досягнута шляхом переговорів. Він також є домом для Вестфеліського університету Вільлемса та 17 інших університетів із загальною кількістю понад 55 000 студентів. Університетські будівлі розкидані по всьому місту, що робить Мюнстер справжнім університетським містом, а не лише кампусом університету. Оскільки у місті майже немає обробної промисловості, більшість робочих місць базується на секторі знань, тобто державних органів, консалтингових компаній, страхових компаній, фармацевтичних і медичних компаній, банках, видавництвах, рекламі та дизайні, що призводить до його псевдоніму «творчий стіл Вестфалії».

Для сприяння новим інноваціям місто створило технопарк під назвою «Technologie Hof», який надає офісні приміщення та лабораторії стартапам. Місто Мюнстер ініціювало у партнерстві з Університетом Мюнстера та Університетом прикладних наук невеликі програми підтримки інновацій. Уся фінансова підтримка, надана урядом, була створена на державному рівні, а не на муніципальному, що демонструвало чинник диференціації порівняно з іншими містами регіону (Sun, et al., 2018). Жвава екосистема новостворених компаній, яка часто дає їм змогу стати так званими «прихованими чемпіонами», пояснюється ключовим фактором екосистеми, куди входять добре освічені люди в регіоні. Це критично важливий елемент, що компанії надають доступ до великої кількості талановитої робочої сили. Дослідження також показує, що місцева влада з часом намагається утримати цих добре освічених жителів у районі, створюючи дружнє сімейне середовище. Це призвело до нагороди LivCom, присудженої Програмою ООН з навколишнього середовища, міста Мюнстер як найпридатнішого для життя міста у світі у 2004 році для міст із населенням від 200 000 до 750 000 жителів.

Винагорода була присуджена завдяки п'яти чинникам, які також впливають на підприємницьку екосистему:

- (1) покращення ландшафту міста;
- (2) структурування історичної спадщини;
- (3) екологічно чистого міста;
- (4) інтеграції громадян;
- (5) комплексного планування майбутнього.

Усі ці фактори свідчать про сприятливе середовище для культури підприємництва показують, що вони виходять за рамки активних прямих інвестицій. Результати цього дослідження підкреслюють різницю між традиційною підприємницькою

політикою та підприємницькою, орієнтованою на зростання (Bekkers, et al., 2008). Це означає, що інноваційна екосистема може бути створена лише шляхом зосередження на конкретних видах привласнення, спеціальних галузях або секторів, що призводить до «тимчасового» кластера інновацій у спеціальній сфері, що з часом може призвести до ширшої інноваційної екосистеми.

Розвиток інноваційних систем глибоко пов'язаний із цілісним поглядом на бізнес-моделі, який зосереджений на розробці нової державної політики для сприяння інноваційним екосистемам. Мюнстер визнано містом номер один тому, що він сприяв розвитку інноваційних екосистем, які мають відповідні політичні, економічні та соціальні характеристики. Це стало можливим завдяки поєднанню внесків державного та приватного секторів.

В обох випадках було виявлено шість важливих спільних елементів.

По-перше, це наявність потужних вищих навчальних закладів, які багато в чому зробили внесок у розвиток інноваційної екосистеми, присутність університетів у місті була особливо важливою через їх здатність формувати висококваліфіковану робочу силу. Ці докази підтверджують висновки Досі (1988) та Айзенберга (2010).

По-друге, державна політика, яка призвела до розвитку інноваційних екосистем, очолювалася урядом штату, а не муніципальним або федеральним рівнями управління. Це підтримує Ohmae (2003), коли він згадує про важливість створення субнаціональними державами умов для досягнення бажаної моделі розвитку та конкуренції з іншими регіонами.

По-третє, обидва уряди спрямували свою державну політику на розвиток місцевих компаній, а не на залучення великих МНК через податкові пільги. Цей масовий підхід важливий для сприяння креативності та розвитку малого бізнесу, оскільки він дає символічне повідомлення ринку про те, що держава підтримує малий бізнес. Дослідники не сприймали податкові пільги як критичний елемент успіху обох міст у сприянні підприємництву та інноваціям.

По-четверте, співпраця (Braga & Forte, 2016) між компаніями, урядом та університетами була центральним чинником успіху розвитку інноваційного середовища (Kanter et al., 2012).

Це підтверджує актуальність потрійної спіралі в інноваційному розвитку, описаної Etzkowitz і Leydesdorff (2000) і Etzkowitz (2008). Ми бачимо

важливість створення технологічних парків у Мюнстері, які забезпечили адекватне середовище для сприяння інноваційного технологічного підприємництва. Інвестиції в навколишнє середовище є критично важливим елементом для створення інноваційних компаній у Мюнстері.

П'яте полягає в тому, що із розвитком інноваційного середовища спостерігався поштовх до інвестицій у сталість та громадську інфраструктуру, які покращують якість життя (Clayton, et al., 2018). Ці інвестиції переважно муніципального уряду і були важливими для залучення творчих та інноваційних підприємців.

Аналізуючи державну політику, яка використовувалася в обох випадках, була головна відмінність. За словами Себатьє (1986), у той час як у Флоріанополісі існував підхід «зверху вниз» до реалізації державної політики, у Мюнстері підхід був переважно «знизу вгору». Це пов'язано з тим, що учасники були більш організованими та розвиненими, коли уряд штату почав сприяти розвитку інноваційної екосистеми. Незважаючи на те, що два міста застосували ці два різні підходи до реалізації державної політики, результати щодо створення інноваційного середовища були схожими. Аналіз типу публічної політики, який використовується в обох випадках за допомогою підходу Хоулетта (2000), вказував на наявність шостої подібності. Стимулювання ринку було переважним в обох випадках (Cantwell, et al., 2009). Незважаючи на те, що в Німеччині та Бразилії державний уряд надавав інфраструктуру безпосередньо іншим суб'єктам, основним стимулом для ринку та приватного сектора був стимул. Випадки розвитку інноваційного середовища у Флоріанополісі та Мюнстері є яскравим прикладом необхідності зміни традиційної державної політики, спрямованої на стимулювання науково-дослідних робіт у великих компаніях.

В обох містах сприяння інноваційним екосистемам відбулося завдяки підтримці низових технологічних підприємців. Незважаючи на всі політичні, соціальні та економічні відмінності між Бразилією та Німеччиною, можна побачити, що можна розвинути успішне інноваційне середовище, використовуючи адекватну державну політику та інтегруючи акторів, які здатні працювати разом. Випадки обох міст надали яскравий приклад актуальності «Потрійної спіралі» Ецковіца та Лейдесдорфа (2000) та Ецковіца (2008).

2. Напрями розвитку інноваційної та креативної державної політики

Оскільки організації прагнуть до інновацій та інноваційних практик, уряди також підтримують інновації. Однак уряди працюють над двома основними сторонами інновацій:

(а) розвиток інновацій для своїх внутрішніх процесів та адміністративної роботи;

(б) стимулювання розвитку інноваційних організацій та інновацій серед існуючих організацій.

Розвиток інновацій відбувається переважно в місцях, де існує співпраця та інтеграційні зусилля між різними суб'єктами, які поєднують свої знання (Ivarsson, et al., 2017). У цьому сенсі важливо згадати інноваційну модель Ецковіца та Лейдесдорфа (2000) та Ецковіца (2008) «Потрійна спіраль», у якій **уряд, університет і корпорації** співпрацюють та об'єднують науково-дослідну діяльність і створюють середовище, сприятливе для інновацій. У цій моделі така співпраця приносить користь усім учасникам і залучає нових учасників. Тому уряди можуть відігравати важливу роль у створенні інноваційного дружнього середовища. Національні та субнаціональні уряди в усьому світі розробили низку державних політик, які стимулюють інновації.

У своєму дослідженні Кантвелл і Мудамбі (2000) виявили, що основні стимули, які уряди можуть надати, щоб стимулювати МНП інвестувати у дослідження та розробки, пов'язані,

по-перше, з фактором розташування;

по-друге, з податковими стимулами.

Зовсім недавно інноваційне середовище, до якого прагнуть уряди в усьому світі, почали називати **інноваційними екосистемами** (Franco, et al., 2015). Цей новий термін є нещодавнім і поступово замінює інші терміни, які використовувалися в літературі з менеджменту та регіональному розвитку. Державна політика та дії необхідні для створення середовища, яке здатне залучити людей та організації, яких бажає регіон.

Сьогодні конкуренція за найталановитіших людей і процвітаючі компанії відбувається не лише між країнами, а й між субнаціональними акторами, такими як штати та муніципалітети (Vedula, et al., 2019). Отже, державна політика, яка забезпечує розвиток інноваційного середовища, має вирішальне значення для залучення творчих та інноваційних організацій; органи місцевого самоврядування розробляють державну політику, яка стимулює інновації на їхній території та створює справжні інноваційні

екосистеми. Дослідження зосереджено на порівнянні між Бразилією та Німеччиною. Обидві країни об'єднані високим попитом на інноваційні екосистеми на місцевому рівні, хоча вони походять з різних точок відправлення. Це дослідження зосереджено на досвіді двох міст, розташованих у двох різних країнах, Бразилії та Німеччині, які визнані на національному рівні як такі, що мають успішну державну політику, спрямовану на розвиток інновацій серед їхніх організацій. Зосередженість на місцевих органах влади стає більш актуальною, ніж порівняння на національному рівні, наприклад, проведене Гіббсом, Кремером і Дедріком (2003) і Стенхольмом, Аксом і Вюбкером (2013), оскільки саме тут реалізується державна політика.

Органи місцевого самоврядування також є найближчими до населення, а отже, до його вимог і потреб. Це зрештою робить органи місцевого самоврядування більш гнучкими та креативними у вирішенні проблем, з якими вони стикаються, порівняно з національними урядами (Mowery, et al., 2015). З іншого боку, дії уряду зазвичай мають довгострокові наслідки, особливо якщо порівнювати їх з іншими зацікавленими сторонами, такими як компанії чи інвестори. Ohmae (2005) підтримує цю дослідницьку орієнтацію, стверджуючи, що сьогодні глобальна конкуренція за залучення інвестицій відбувається не між країнами, а між субнаціональними акторами, такими як регіони, штати чи міста.

Інноваційні екосистеми зазвичай виникають у місцях, які складаються з певних активів, таких як відомі компанії, університети та інвестори. Особлива увага приділяється ролі державних політик у стимулюванні формування інноваційного середовища.

Перше – це місто Флоріанополіс, розташоване на острові на південному узбережжі Бразилії. Іншим є місто Мюнстер, розташоване в регіоні Північний Рейн-Вестфалія в Німеччині. Незважаючи на всі відмінності, обидва міста мають спільне створення сприятливого середовища, яке стимулювало інновації в їхніх регіонах. Флоріанополіс є столицею штату Санта-Катаріна з населенням близько 450 000 осіб. Раніше економіка міста була зосереджена на державній службі, туризмі та торгівлі. З початку 1990-х місто почало працювати над розвитком технологічно орієнтованої економіки. Цей процес мав відповідну участь уряду штату у створенні необхідних умов для здійснення цього нового розвитку, хоча феде-

ральний і муніципальний уряди також зробили свій внесок. Сьогодні Флоріанополіс має національно визнану індустрію технологій із великою кількістю інноваційних компаній і з двома інноваційними кластерами в секторах розробки програмного забезпечення та ігор. Цей розвиток підтримується двома великими державними інвестиціями в технологічну інфраструктуру: Alfa Technology Park і Sapiens Park.

Головною причиною розвитку Флоріанополіса як технологічного міста в Бразилії був Федеральний університет Санта-Катаріни (UFSC). Відомий на національному рівні як науково-орієнтований вищий навчальний заклад, UFSC зміг розробити високоякісні програми в галузі інженерії та інформатики, які щороку створювали сотні висококваліфікованих нових спеціалістів, орієнтованих на технології, на ринку праці міста (Sun, et al., 2018). Це, безумовно, основа розвитку технологічних підприємств UFSC є державним університетом, який фінансується Національним урядом Бразилії.

У 1993 році уряд штату Санта-Катаріна вирішив стимулювати підприємництво у Флоріанополісі, створивши Alfa Technology Park, кластер високотехнологічних компаній. Це урядова структура, яка матеріалізувала інноваційне середовище, розмістивши на сьогоднішній день два технологічні інкубатори та 70 технологічних фірм на площі 100 000 квадратних метрів. Цей технопарк став початком реалізації державної політики (Shi, et al., 2014), яка сприяла інноваціям у Флоріанополісі. Важливо відзначити, що UFSC, особливо інженерні програми, зробили дуже важливий внесок у початок Альфа Технопарку. Це партнерство було дуже важливим для подолання проблем, пов'язаних із його впровадженням. Цей технологічно орієнтований рух у Флоріанополісі був стратегією, розробленою губернатором штату, який був інженером із досвідом роботи в комп'ютерних науках до своєї політичної діяльності.

Ця державна політика стала важливою віхою для побудови інноваційної екосистеми міста. Успіх, досягнутий технологічним парком «Альфа», з точки зору економічного розвитку та інноваційного стимулювання підприємств, був надзвичайним, і в 2002 році уряд штату вирішив здійснити нову велику інвестицію в інфраструктуру з метою зміцнення технологічно-інноваційної галузі у Флоріанополісі. називається Sapiens Park, і це в основному урбанізована територія

площею 4 500 000 квадратних метрів, призначена для розміщення компаній, які зацікавлені у співпраці з наукою та технологіями. Ці площі купуються приватними або державними організаціями за субсидовану плату та затвердження плану діяльності.

У 2006 році північноамериканський журнал Newsweek вибрав Флоріанополіс одним із 10 найдинамічніших міст світу (Markoczy, et al., 2013). У 2009 році в місті створено третій технопарк. Вперше це були не державні інвестиції, а приватні, очолювані Асоціацією технологічних фірм Санта-Катаріни. У Флоріанополісі державні органи не використовували податкові пільги для стимулювання інноваційних компаній чи залучення великих МНК. Наслідком цього стала поява високоінноваційного середовища, що складається з кількох різних технологічних кластерів. Насправді інформаційні технології є найважливішою галуззю в місті. У Флоріанополісі є понад 400 компаній, які виробляють програмне забезпечення, апаратне забезпечення та супутні послуги, а також працюють понад 5000 безпосередніх працівників (Sun, et al., 2013).

3. Концептуалізація побудови інноваційних екосистем розумного міста

Протягом багатьох років інновації відігравали важливу роль у розвитку економіки і займали важливе місце у політиці розвитку країн, регіонів і підприємств. Останнім часом багато з найрозвиненіших країн світу та регіони перейшли від індустріальної економіки до економіки знань, на основі інформації та інновацій (Олексенко, & Гарбар, 2022). «Інновація – єдиний спосіб для найрозвиненіших країн забезпечити стабільну довгострокову продуктивність зростання» (Bloom et al., 2019). Все більше уваги приділяється дослідженню питань: чому, як і де генеруються інновації, а потім як ефективно вони реалізуються і впроваджуються (Franco, et al., 2015). Дослідження інновацій екосистеми також стають все більш популярними (Klimas and Czakon, 2021). Отже, суб'єкт інновацій існує не лише в бізнесі, а й у державному секторі (тобто освіта, соціальні інновації). Традиційно роль уряду розглядається як у політиці, так і у діяльності адміністрації: запровадження відповідних законів і нормативних актів, у контексті можна вказати інновації (Luke et al., 2010). Є дослідження, які підтверджують, що державна політика та правила можуть сприяти або перешкоджати інноваціям (Huggins, et al., 2011). Очікується, що централь-

ний уряд плануватиме національну політику з урахуванням загального добробуту, а нація, місцева влада відіграватимуть додаткову роль, оскільки від них часто вимагається реалізувати національну політику відповідно до місцевих умов і потреб (Plewa, et al., 2013). Проблема дослідження стосується діяльності органів місцевого самоврядування (ОМС) у Польщі та в інших країнах ЄС при створенні концепції інноваційної економіки. Ми маємо на меті дослідити інноваційну діяльність місцевого самоврядування та визначити, які види інновацій є найбільш поширеними. Ми хочемо з'ясувати, як вони впроваджуються? Які інноваційні рішення використовує місцеве самоврядування? Який тип місцевого самоврядування (сільський, міський) найбільше бере участь в інноваційній діяльності? Які з реалізованих рішень можуть бути реалізовані в інших підрозділах місцевого самоврядування у Польщі чи інших країнах ЄС. У сучасному світі останньої соціально-економічної кризи, демографічних змін, глобальної конкуренції, протекціонізму, промислової революції, дослідження та інновації виявилися важливою частиною великомасштабного пакету заходів щодо відновлення Європи (Sarma, et al., 2017). Економічні проблеми, що стосуються найважливіших екологічних проблем – досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, покращення здоров'я та якості життя громадян, стимулювання економіки до глобального лідерства та поява чистих продуктів і технологій, сприяє водночас раціональному використанню природних ресурсів, вимагає, щоб інновації набули нового значення. Нові стратегічні орієнтири спрямовані на модернізацію економік роблять їх екологічнішими, цифровізованішими та стійкішими завдяки впровадженню багатомасштабних та багатогалузевих інноваційних шляхів адаптації (Sun, et al., 2013). Європа стає прискорювачем і чинником змін та інновацій, що вимагає багатогалузевої стратегії, заснованої на її унікальних характеристиках та сильних сторонах: здатності співпрацювати через кордони, використовуючи «ланцюги цінностей», еволюцію інвестицій, культурну та традиційну різноманітність.

Комбінація соціальних, екологічних та економічних аспектів на основі цінностей сталого розвитку (ЦСР) є механізмом сучасної інноваційної політики розвитку та перегляду взаємозв'язків на рівні локального та глобального. Ефективним інструментом її реалізації є стратегії з чітко

визначеними цілями, пов'язаними з механізмами фінансування. Європейська Комісія постійно відстежує результати вжитих заходів на всіх рівнях від європейського через національне до регіонального, що має призвести до економічної та соціальної трансформації та до інноваційної Європи (Peng, et al. 2015). Європейське табло інновацій за 2020 рік показує, що ефективність інновацій в ЄС продовжує зростати постійними темпами. Найпопулярнішим інноваційним показником звіту є кадровий потенціал (випускники докторантури, навчання впродовж життя, привабливі дослідницькі системи, дружні до інновацій, навколишнє середовище), інвестиції, інноваційна діяльність, що охоплює державно-приватне партнерство, вплив на інтелектуальні активи, працевлаштування та продажі. На глобальному рівні інноваційні показники для ЄС перевищили досягнення США, Китаю, Бразилії, але все ще відстають від Японії, Південної Кореї, Австралії. З 2012 року ефективність інновацій зросла у 24 країнах-членах ЄС. У 2020 році Польща була віднесена до категорії помірних інноваторів, країни з відносним показником у 2019 році становили від 50% до 95% від середнього показника ЄС у 2019 році. Європейська промисловість постійно потребує інновацій, щоб залишатися конкурентоспроможною з її пріоритетами, включаючи Європу, придатну для цифрової епохи та економіку, яка працює для людей, що сприяє міцній соціальній Європі. Промислова політика повинна забезпечувати найкращі умови для розвитку інновацій і надавати їм напрямок для розумного, стійкого та інклюзивного зростання. Інновація є головним елементом промислової стратегії для Європи, яка визначає амбітні екологічні та цифрові напрямки, перехідні рішення щодо цілей у світі, які стають все більш нестабільними і непередбачуваними. Стратегія розглядає рішення в інноваціях, інвестиціях і навичках, посилення процесів участі громадян та впровадження нових технологій у процесах прийняття рішень (Chesbrough, 2006). Разом із Планом відновлення Європи це найбільший пакет заходів для того, щоб відродити економіку, нова Індустріальна стратегія спрямована на вирішення ключових викликів сьогодення і підтримки глобальної конкурентоспроможності Європи та зміцнення промислово-стратегічної автономії. Прагнення до інноваційної, стійкої економіки формується завдяки Плану дій Європейської зеленої угоди, який використовує інноваційні підходи до перетворення кліматичних та екологічних про-

блем у нові можливості для всіх сфер політики, щоб перехід був справедливим та інклюзивним (Maruyama, & Ryan, 2014). Людиноцентричний підхід, стійкість означають відповідальні інновації, а не лише цілеспрямовані на підвищення рентабельності або максимізації прибутку, а також на підвищення добробуту. Відповідно до Індустрії 5.0 має бути сформована і відповідна концепція. Наведені вище стратегічні напрямки чітко вказують на те, що інновації є важливим елементом регіонального розвитку у процесі створення нових цінностей, що охоплюють ресурси, економічний потенціал та інститути бізнес-середовища, соціальний капітал, людський потенціал, знання та інновації, інфраструктуру. Передумови регіональної політики, орієнтованої на підвищення конкурентоспроможності регіонів, передбачають, зокрема, продовження дій, спрямованих на трансформацію в ендогенні інновації – якість людського та соціального капіталу. Фактори зростання та соціально-економічного розвитку регіонів детермінуються інноваціями, які відіграють значну роль у підприємстві (Sánchez-Barrioluengof, 2014). Інноваційна Європа вимагає прихильності, одночасні та синхронні зусилля з боку політиків, бізнесу та громадських лідерів. Щоб підтримати появу нових ланцюжків вартості в Європі, Комісія пропонує, щоб країни-члени ЄС поєднували регіональну та промислову політику інструментів при проведенні економічної політики як способу допомоги регіонам у впровадженні інновацій регіональної спеціалізації. Стимулювання інноваційної діяльності вимагає поєднання заходів політики, спрямованої на розширення бази знань про локації, спрямованих на підвищення ефективності національних і регіональних інноваційних систем (O'Riain, 2004).

Ефективним механізмом реалізації регіональної політики є стратегія підвищення якості систем освіти та навичок для сприяння інноваційної спроможності регіонів, сприяння підприємству та культури, підтримки обміну знаннями, мобільності та співпраці між громадськістю та приватними особами. На цій моделі базуються новітні напрямки регіональної політики Польщі, а розвиток інноваційної економіки – діяльність місцевого самоврядування у Польщі відповідального розвитку, прийнятого в «Стратегії відповідального розвитку до 2020 р. (з перспективою до 2030 р.)». Стратегія передбачає розвиток Польщі як соціально та територіально збалансованої, де місцеві ресурси ефективно використовують потенціали

всіх регіонів, включають людиноцентричний підхід, в основі якого відповідальні інновації, цілеспрямовані на підвищення рентабельності, максимізації прибутку, а також на підвищення добробуту (Oleksenko, & Voronkova, 2020). До стратегії залучені: інвестори, працівники, споживачі, суспільство та навколишнє середовище, що розвиваються відповідно до Індустрії 5.0. Наведені вище стратегічні напрямки чітко вказують на те, що інновації є важливим елементом регіонального розвитку у процесі створення нових цінностей, які охоплюють ресурси, економічний потенціал та інститути бізнес-середовища, соціальний капітал, людський потенціал, знання та інновації, інфраструктуру (Blakely, 1994).

Нові передумови регіональної політики, що орієнтовані на підвищення конкурентоспроможності регіонів, передбачають, зокрема, продовження дій, спрямованих на підвищення ролі ендогенних інновацій – якість людського та соціального капіталу, що визначені сучасною наукою як фактори зростання та соціально-економічного розвитку (Sun, et al., 2015). Інноваційна Європа вимагає прихильності, одночасні та синхронні зусилля з боку політиків, бізнесу та громадських лідерів. Щоб підтримати появу нових ланцюжків вартості в Європі, Комісія пропонує, щоб країни-члени ЄС поєднували регіональну та промислову політику при проведенні економічної стратегії як способу допомоги регіонам у впровадженні інновацій. Стимулювання інноваційної діяльності вимагає поєднання заходів політики, спрямованої на розширення бази знань про локації, підвищення ефективності національних і регіональних інноваційних систем (Yang, et al., 2015). Ефективним механізмом реалізації регіональної політики є стратегія підвищення якості систем освіти та навичок для сприяння інноваційної спроможності регіонів, сприяння підприємству та культури, підтримки обміну знаннями, мобільності та співпраці між громадськістю та приватними особами. Відповідно до SOR, відповідальний розвиток – це побудова конкурентоспроможності з використанням нових факторів розвитку, інклюзивної участі у розвитку громад та переваги для всіх соціальних груп, які проживають у різних місцях країни. Вищезазначені цілі становлять орієнтири регіональної політики до 2030 року, відображені у Національній стратегії регіонального розвитку до 2030 року (KSRR 2030) – основний стратегічний документ польської регіональної структури. Провідною

ідеєю КСРР є «Соціально чутливий та територіально збалансований розвиток», що означає необхідність акцентувати увагу на протидії надмірним диспропорціям розвитку, як між регіонами, так і в межах регіонів. Таким чином, роль KSRR полягає у координації заходів реалізації горизонтальної мети посилення конкурентоспроможності всіх регіонів, міст і сільської місцевості з підтримкою економічно слабших територій, що забезпечує згуртованість розвитку країни (Leten, et al., 2014).

4. Інновації, екосистема та місцеве самоврядування

Загально визнано, що інновації є ключем до економічного зростання і сьогодні це одне з найважливіших і найскладніших питань, з якими стикається сучасний світ (Олексенко, 2013). Термін «інновація» має багато вимірів і різних способів визначення у літературі. З одного боку, інновація обумовлена наукою відкриття, щоб знайти рішення, які інновують існуючу практику. Це передбачає технічні знання, які можуть бути загальнодоступними, можуть включати нові науково-технічні знання, що є результатом оригінальної дослідницької діяльності (Kogut, 2000). Нові технології відіграють важливу роль у процесі прийняття рішень, дозволяючи політикам з перших вуст знати потреби суспільства, вимоги та ідеї (Zhou, & Wei, 2011). Інновація пов'язана з новими винаходами, що створюють цінність, у певній сфері, наприклад, у технологіях, фінансах, управлінні. Інновації пов'язані з усіма науковими, технологічними, організаційними, фінансовими та комерційними заходами, які призводять до впровадження технологічно нових або вдосконалених продуктів, процесів або організаційних вдосконалень (Хаші та Стойчич, 2013). З точки зору економіки, інновація – це процес, що може стосуватися результату цього процесу, як-от новий продукт чи послуга – зміни, які створюють додану вартість, корисність і функціональність (Porter, et al., 1990). Інноваційність демонструється як впровадження або комерціалізація нового чи вдосконаленого продукту чи послуги, впровадження нових виробничих процесів або вдосконалення існуючих бізнес-процесів, розробки нових джерел постачання, таких як матеріали, обладнання та інші ресурси, фундаментальні зміни у промислових та організаційних структурах.

Інновації відрізняються за ступенем новизни, виділяють чотири типи інновацій:

1) архітектурні інновації – застосування знань, навичок і технологій на іншому ринку;

2) радикальні інновації, інкрементні інновації, руйнівні інновації. Інкрементна інновація є найпоширенішою формою інновації – вона охоплює удосконалення існуючих процедур або продуктів, що підвищують цінність для клієнта;

3) проривні інновації створюють нові ринки або мережу цінностей, що представляють процес, який покращує продукт або послуги, розвиваючи новий сегмент споживачів на новому ринку або переконуючи, що споживачі відмовляються від існуючого ринку.

4) радикальна інновація народжує нові, революційні галузі, технологічні системи, які залучають значні концептуальні прориви (Cowan, & Zinovyeva, 2013).

Нещодавно традиційні промислові інновації порівнювали з специфічними характеристиками інноваційних послуг, пов'язаних з людиною.

У секторі інновацій виділяють шість типів інновацій: сервісні, сервісна доставка, адміністративні/організаційні інновації, системні інновації, політика інновації та концептуальні інновації (Perkmann, et al., 2013). В останнє десятиліття соціальні проблеми нарастають з особливою інтенсивністю у сільській та міській місцевості. Вони пов'язані з бідністю, відсутністю нових робочих місць, старінням населення, цифровим відчуженням або депопуляцією сільської місцевості. Тому у сучасному світі поняття інновації набуває нового значення, з'явився термін соціальних інновацій для вирішення проблем соціального відчуження, соціальні інновації виникають у результаті застосування знань для соціальних потреб, через участь і співпрацю різних акторів, що призводить до появи нових рішень для соціальних груп, громад або суспільства (Афанасьева, & Олексенко, 2018). Соціальна інновація визначається як поява нових соціальних, організаційних та інституційних механізмів або нових продуктів та послуг, призначених для задоволення соціальних проблем. Вони можуть приймати різні форми, від перерозподілу механізмів забезпечення охорони здоров'я, освіти та навіть забезпечення сталого джерела енергії (Davidsson et al., 2018). Останнім часом соціальні інновації розвиваються особливо в сільській місцевості як ефективні рішення з метою подолання типових проблем, таких як ізоляція, відсутність можливостей для молоді людей і старіння суспільства. Термін «інклюзивні інновації» звертається до групи

людей, які виключені з суспільства. Це передбачає відкриття нових бізнес-моделей, реконфігурацію ланцюжків створення вартості та реди-зайну продуктів (Олексенко, 2013). Екосистема (або екологічна система) складається з усіх організмів і фізичного середовища, з яким вони взаємодіють: біотичні та абіотичні компоненти пов'язані разом через цикли поживних речовин і потоки енергії; енергія, що потрапляє в систему через фотосинтез і вбудовується в рослинну тканину. Екосистеми контролюються зовнішніми та внутрішніми факторами: зовнішні фактори, такі як клімат, вихідний матеріал, який утворює ґрунт, і рельєф, контролюють загальну структуру екосистеми, але екосистема на них не впливає; внутрішні фактори контролюються розкладанням, конкуренцією коренів, затіненням, порушеннями, сукцесією та типами наявних видів, тому внутрішні чинники не тільки керують процесами екосистеми, а й контролюються ними. Тенденція екосистеми залишатися близькою до свого рівноважного стану, незважаючи на це порушення, називається її стійкістю (Etzkowitz, & Leydesdorff, 2000). Здатність системи поглинати збурення та реорганізовуватися під час змін, щоб зберегти по суті ту саму функцію, структуру, ідентичність та зворотні зв'язки, називається її екологічною стійкістю. Екосистеми забезпечують різноманітні товари та послуги, від яких залежать люди. Блага екосистеми включають «матеріальні продукти» екосистемних процесів, такі як вода, їжа, паливо, будівельні матеріали та лікарські рослини. Багато екосистем деградують через антропогенний вплив, наприклад втрату ґрунту, забруднення повітря та води, фрагментацію середовищ існування, відведення води, придушення пожеж, а також інтродуковані види та інвазивні види. Ці загрози можуть призвести до різкої трансформації екосистеми або до поступового порушення біотичних процесів і погіршення абіотичних умов екосистеми. Відновлення екосистем може сприяти досягненню Цілей сталого розвитку.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Справжній виклик для регіонального економічного розвитку полягає у зв'язках між університетами та промисловістю, щоб формувати державні університетські наукові парки та збагатити динамічну інноваційну екосистему. Для урядів це має велике значення, так як слід залучити багато університетів і високотехнологічних компаній для розвитку інноваційної екосистеми, для

чого слід підтримувати зв'язки між університетами та промисловістю. Наше дослідження націлене на те, щоб розробити ефективну концепцію інноваційної екосистеми та підняти престижність уряду та місцевого самоврядування. Це гібридний спосіб урядування, який поєднує підходи «зверху вниз» і «знизу вгору» під керівництвом уряду, для чого слід розширити можливості для обміну знаннями та взаємодії між зацікавленими сторонами, підвищуючи рівень інновацій у регіонах по висхідній спіралі. Це дослідження робить внесок у практику та політику зв'язків між університетами та промисловістю у порядку денному технологічного та економічного розвитку багатьох країн, що розвиваються, для збагачення інноваційної екосистеми. Має сенс для уряду запровадити більше практик «знизу вгору», зосередитися на створенні широкої наукової та дослідницької бази, що в кінцевому підсумку приваблює фірми, безпосередньо залучатися до співпраці між університетами та промисловістю. Місцева наукова база може забезпечувати більшу здатність приймати відповідні ідеї, допомагати університетам і промисловим підприємствам співпрацювати один з одним у розвитку знань у ключових галузях. Самих зусиль уряду недостатньо для забезпечення успішної та сталої динаміки інновацій, яка спирається на активну участь різноманітних гравців для формування динамічної та самодостатньої інноваційної екосистеми. Компанії повинні «зустрічатися» з урядом, уряди повинні підтримувати інновації, але їм необхідно збагатити найбільш підходящі види місцевої технологічної спеціалізації та галузевої кластеризації, залежно від конкретних видів місцевих навичок та інституцій. Визнаючи роль галузевих кластерів для інновацій, слід активно формувати кластерне формування. Проте урядова стратегія працює найкраще, коли вона базується на відповідності базовим можливостям та інституційним основам місцевої економіки, прийняти підхід «знизу вгору»

і дозволити ринковим силам визначати результати кластерів. Створення динамічної підприємницької сцени та інноваційної екосистеми потребує активної участі різноманітних гравців, які можуть самоорганізуватися, щоб сформувати вигідні симбіотичні відносини, сформувавши університетсько-промислові парки та регіональні інноваційні екосистеми. Практичне значення дослідження у тому, щоб органи місцевого самоврядування сприяли проведенню розумної макроекономічної політики, упровадженню розумних інвестицій та проведенню структурних реформ. Інноваційна економіка відповідає на багато викликів – розвиток, дослідницька інфраструктура, сільське господарство, ІКТ. Це сприяє створенню інноваційного потенціалу, модернізації виробничої бази компаній, збільшення витрат на НДДКР. Активна державна інноваційна політика має наповнити співробітництво між освітнім, дослідницьким та промисловим сектором новими формами, розробити заходи для трансформації науково-технічних досягнень у конкурентоспроможну продукцію, засновану на знаннях, побудувати регіональну інноваційну систему таким чином, щоб сприяти створенню, передачі та використанню знань для соціально-економічного розвитку. Інноваційні дослідження в основному зосереджені на інноваціях у бізнес-секторі. Багато вчених стверджують, що державний сектор повинен знайти радикально нові способи впроваджувати інновації та боротися з радикальними викликами, такими як зміна клімату, постаріння суспільства, ожиріння та фінансова криза. Одним із прикладів може бути нова форма інновацій називають «спільними інноваціями», які можуть бути засобом вирішення проблем громадськості, розвиваючи секторні інновації. Завдання продуктивних інновацій полягає в тому, щоб надати клієнтам нові та більші переваги, у цьому випадку електронні послуги будуть одними із визначальних. Розвиток інноваційної економіки – це діяльність місцевого самоврядування.

References

- Ажажа М. А., Фурсін О. О. (2021). Модель «4P маркетинг-микс» Филиппа Котлера и расширение ее переменных до модели 5P, 7P. Conference article collection «Management, business, technologies, innovation: trends and challenges». *Marijampole university of applied sciences faculty of business and technology*. 20–21nd of May Marijampole : Marijampolės kolegija. 23–28.
- Афанасьева, Л., & Олексенко, Р. (2018). Активні інтеркультурні практики як індикатор взаємодії культурних груп і спільнот поліетнічного міста. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. (18), 40–47.
- Lynn, L.H., & Kishida, R. (2004). Changing paradigms for Japanese technology policy: SMEs, universities, and biotechnology. *Asian Bus. Manag.* 3. 459–478.

- Goldfarb, B., & Henrekson, M. (2003). Bottomup versus topdown policies towards the commercialization of university intellectual property. *Res. Pol.*, 32. 639–658.
- Pauwels, C., Clarysse, B., Wright, M. & Van Hove, J. (2016). Understanding a new generation incubation model: the accelerator. *Technovation*, 50–51. 13–24
- Mahmood, I.P., & Rufin, C. (2005). Government's dilemma: the role of government in imitation and innovation. *Acad. Manag. Rev.*, 30. 338–360.
- Jucevičius, G. (2014). Grumadaitė. Smart development of innovation ecosystem. *Procedia – Soc. Behav. Sci.*, 156. 125–129.
- Albuquerque, E. Suzigan, W., Kruss, G., & Lee, K. (2015). Developing National Systems of Innovation: *University–Industry Interactions in the Global South Edward Elgar Publishing*.
- Dzisah, J., & Etkowitz, H. (2008). Triple helix circulation: the heart of innovation and development *Int. J. Technol. Manag. Sustain. Dev.*, 7. 101–115
- Ning, L., Sutherland, D., & Fu, X. (2017). Local context and innovation in China. *Asian Bus. Manag.*, 16. 117–129
- Chen, J. (2013). Innovation management and its future. *Technol. Econ.*, 32. 1–9
- Etkowitz, H., Webster, A., & Gebhardt, C., & Terra, B.R.C. (2000). The future of the university and the university of the future: evolution of ivory tower to entrepreneurial paradigm. *Res. Pol.*, 29. 313–330
- Sun, S.L., Chen, V.Z., Sunny, S., & Chen, J. (2018). Venture capital as an ecosystem engineer for regional innovation co-evolution in an emerging market. *Int. Bus. Rev.*
- Opper, S., & Nee V. (2015). Network effects, cooperation and entrepreneurial innovation in China. *Asian Bus. Manag.*, 14. 283–302.
- Cantwell, J., & Zhang Y. (2009). The co-evolution of international business connections and domestic technological capabilities: lessons from the Japanese catch-up experience. *Transnatl. Corp.*, 18. 37–68
- Porter, M.E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations. Free Press, New York.*
- O’Riain (2004). *The Politics of High Tech Growth: Developmental Network States in the Global Economy.* 23.
- Shi, W., Sun, S.L., Yan, D., & Zhu, Z. (2017). Institutional fragility and outward foreign direct investment from China. *Int. Bus. Stud.*, 48. 452–476.
- Mowery, D., Nelson, R., Sampat, B., & Ziedonis, A. (2015). *Ivory Tower and Industrial Innovation: University–Industry Technology Transfer before and after the Bayh-Dole Act. Stanford University Press.*
- Chesbrough, H.W. (2006). *Open Innovation: the New Imperative for Creating and Profiting from Technology Harvard Business Press.*
- Perkmann, M. & Walsh, K. (2007). University–industry relationships and open innovation: towards a research agenda. *Int. J. Manag. Rev.*, 9. 259–280
- Sun, S.L., & Zou, B. (2018). Generative capability. *IEEE Transactions on Engineering Management.* 10.1109/TEM.2018.2841803
- Bekkers, R, & Freitas, I.M.B. (2008). Analysing knowledge transfer channels between universities and industry: to what degree do sectors also matter? *Res. Pol.*, 37. 1837–1853
- Franco, M., & Haase, H. (2015). University–industry cooperation: researchers’ motivations and interaction channels *J. Eng. Technol. Manag.*, 36. 41–51.
- Ivarsson, I., & Alvstam, C.G. (2017). New technology development by Swedish MNEs in emerging markets: the role of co-location of R&D and production. *Asian Bus. Manag.*, 16. 92–116.
- Clayton, P., Feldman, M., & Lowe, N. (2018). Behind the scenes: intermediary organizations that facilitate science commercialization through entrepreneurship *Acad. Manag. Perspect.*, 32. 104–124
- Svare, H., & Gausdal, A.H. (2015). Strengthening regional innovation through network-based innovation brokering. *Entrep. Reg. Dev.*, 27. 619–643
- Vedula, S., & Fitza, M. (2019). Regional recipes: a configurational analysis of the regional entrepreneurial ecosystem for U.S. *Venture capital-backed startups Strategy Science*, 4. 4–24.
- Kanter, R.M. (2012). Enriching the ecosystem. *Harv. Bus. Rev.*, 90. 140–147.
- Shi, W.S., Sun, S.L. Pinkham, B. & Pe, M.W (2014). Domestic alliance network to attract foreign partners: evidence from international joint ventures in China. *J. Int. Bus. Stud.*, 45. 338–362.
- Sun, S.L., & Lee, R.P. (2013). Enhancing innovation through international joint venture portfolios: from the emerging firm perspective *J. Int. Mark.*, 21. 1–21.
- Kogut, B. (2000). The network as knowledge: generative rules and the emergence of structure *Strat. Manag. J.* 405–425.
- Markoczy, L., Sun, S.L., Peng, M.W, Shi, W., & Ren B. (2013). Social network contingency, symbolic management, and boundary stretching *Strat. Manag. J.*, 34. 1367–1387.
- Huggins, R., & Williams, N. (2011). Entrepreneurship and regional competitiveness: the role and progression of policy *Entrep. Reg. Dev.*, 23. 907–932.

Олексенко, Р. І. (2013). Глобальні проблеми філософії від Античності до сьогодення в дискурсі ринкових трансформацій. In Придніпровські соціально-гуманітарні читання: у 6-ти частинах. Ч. 2: *матеріали Дніпропетровської сесії ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю*. 148–150.

Олексенко, Р. І. (2013). Філософія образования как неотъемлемый фактор экономического развития общества. *Социосфера*, (3), 19–26.

Oleksenko, R., & Voronkova, V. (2020). Формування моделі класифікації соціальних процесів у публічному управлінні та адмініструванні: понятійно-категорійний апарат. *Theory and Practice of Public Administration*, 3(70), 82–90.

Олексенко Р. І., & Гарбар Г. А. Інноваційна освіта як чинник креативного розвитку особистості в умовах глобальних викликів : монографія / Р. Олексенко, Г. Гарбар. Запоріжжя : *Однорог Т. В.*, 2022. 96 с.

Plewa, C., Korff, N., Johnson, C., Macpherson, G., Vaaken, T., & Rampersad, G.C. (2013). The evolution of university–industry linkages—a framework. *J. Eng. Technol. Manag.*, 30. 21–44.

Sarma, S., & Sun S. L. (2017). The genesis of fables business model: institutional entrepreneurs in an adaptive ecosystem. *Asia Pac. J. Manag.*, 34. 587–617.

Peng, M. W., Sun, S. L., & Markoczy L. (2015). Human capital and CEO compensation during institutional transitions. *J. Manag. Stud.*, 52. 117–147.

Sun, S.L., Peng, M.W., Lee, R.P., & Tan, W. (2015). Institutional open access in the home country and outward internationalization. *J. World Bus.*, 50. 234–246.

Yang, X., Sun, S. L., & Yang, H. (2015). Market-based reforms, synchronization, and product innovation. *Ind. Mark. Manag.*, 50. 30–39.

Sun, S.L., Shi, W.S., Prescott, J.E., & Chen, V.Z. (2013). All things work together for innovation: market reform synchronization and firm network prominence. *Academy of Management Proceedings*, 14664.

Maruyama, G., & Ryan, C.S. (2014). *Research Methods in Social Relations* (eighth ed.), John Wiley & Sons, Oxford, UK.

Sánchez-Barrioluengo, M. (2014). Articulating the 'three-missions' in Spanish universities. *Res. Pol.*, 43. 1760–1773.

Leten, B., Landoni, P. & Van Looy, B. (2014). Science or graduates: how do firms benefit from the proximity of universities? *Res. Pol.*, 43. 1398–1412

Perkmann, M. et al. (2013). Academic engagement and commercialisation: a review of the literature on university–industry relations. *Res. Pol.*, 42. 423–442.

Delgado, M., Porter, M. E., & Stern S. (2014). Clusters, convergence, and economic performance. *Res. Pol.*, 43. 1785–1799.

Porter, M.E. (1998). Cluster and the new economics of competition. *Harv. Bus. Rev.*, 6. 77–90.

Zhou, Y., & Wei, Y. D (2011). Globalization, innovation and regional development in China. *Environ. Plan*, 43. 781–785.

Cowan, R., & Zinovyeva, N. (2013). University effects on regional innovation. *Res. Pol.*, 42. 788–800.

Davidsson, P., Recker, J., & Briel, F. V. (2018). External Enablement of New Venture Creation: A Framework. *Academy of Management Perspectives*, Forthcoming.

Etzkowitz, H., & Leydesdorff L. (2000). The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Res. Pol.*, 29. 109–123.

AZHAZHA, MARINA – Doctor of Science in Public Administration, Associate Professor of the Department of Management of Organizations and Project Management, Engineering educational and scientific Institute named after Y.M. Potebnya of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine)
E-mail: azazmarina17@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3549-7718>

FURSIN, ALEXANDER – PhD in Public administration, Associate Professor, Assistant Professor Head of the Department of Management of Organizations and project management, Engineering educational and scientific Institute of Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)
E-mail: fursin@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-4457-0350>

WENGER, OLGA – Candidate of Political Sciences,
Associate Professor of the Department of Management of Organizations
and Project Management, Engineering educational and scientific Institute
named after Y.M. Potebnya of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine)
E-mail: vengerolya14@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3758-7891>

**FOREIGN EXPERIENCE OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT:
INNOVATION, ECOSYSTEM, AND LOCAL SELF GOVERNANCE**

Abstract

The relevance of the research topic is based on the fact that creating economic opportunities for growth through a reasonable macroeconomic policy, intelligent investments and structural reforms is the number one priority as well as increasing the number of jobs in the entire EU. Structural and investment funds belonging to the EU are the main instrument of investment. In all countries, they are the most important factor for economic transformations, the key to the main purpose, which generates growth – innovation, digital technology, and support for SMEs. This article is based on extensive research based on theoretical work by Eisenberg (2010) on innovation, Day (1972) and Sebatier (1986) on state policy, and Cantwell and Mudambi (2000), Etzkowitz (2008) on innovation state policy. Strategies implemented in many countries follow a similar model in order to be successful in creating an ecosystem that would facilitate the development of companies that would generate innovation in products, services and processes. The results of the economic development of the EU regions are related to the creation of a productive cluster of highly innovative and competitive organizations. Research goal: to analyze theoretical and practical aspects of foreign experience of regional economic development. Subject of the research – innovation, ecosystem, local self-government in the context of regional economic development. Objectives of the study: 1) to reveal innovations as competitive advantages of regional and economic development and their role in the formation of innovation ecosystem; 2) to analyze the strains of development of innovation and creative state policy; 3) to investigate the conceptualization of the formation of innovation ecosystems of a smart city. Research Methodology: general philosophical methods – analysis and synthesis, comparisons, historical and logical, systemic and cross-cultural analysis, which helped to reveal the essence of innovation as a competitive advantage of the regional economic development of the regions and their role in the formation of innovation ecosystem. The research conducted allowed us to conclude that a very important role in this process is played by regional and local authorities, which determines the direction of development, supports measures aimed at the development of innovative economy in the region, for example, through projects of cooperation between science and business. The joint implementation of companies and research units projects allowed to improve the barriers in contacts between these cooperatives and change the awareness of businessmen and contribute to the strengthening of trust in public structures. The practical significance of the research is that local self-government bodies contribute to the implementation of a reasonable macroeconomic policy, implementation of reasonable investments and structural reforms.

Keywords: regional economic development, local self-government, innovation, ecosystem, structural reforms, innovation government policy, foreign experience.

© The Author(s) 2022
This is an open access article under
the Creative Commons CC BY license

Received date 15.02.2022
Accepted date 01.03.2022
Published date 05.03.2022

How to cite: Ажажа, М. А., Фурсін, О. О., & Венгер О. М. Зарубіжний досвід регіонального економічного розвитку: інновації, екосистема, місцеве самоврядування. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporozhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2022. 11 (88). P. 169–183.
doi: <https://doi.org/10.26661/hst-2022-11-88-18>